

OSPOD při
ÚMČ Brno -

Líšeň

Užitečné informace pro MŠ
a ZŠ

Vydal: Úřad městské části Brno - Líšeň

OSPOD

Jirova 2

628 00 Brno

Vážení přátelé,

náš OSPOD si velmi váží Vaší práce ve školách. Považujeme ji za značně náročnou, odbornou a přínosnou činnost.

V některých věcech, se kterými se na nás obracíte, Vám bohužel nejsme schopni pomoci, jelikož i naše práce se řídí zákonem. Myslíme si, že vše je hlavně o komunikaci a nastavení dobrého vzájemného vztahu.

Multidisciplinární práce je pro nás na prvním místě. Pokud je dítě v ohrožení, je nezbytná. Velmi si ceníme vaší dosavadní spolupráce s námi a také vaší pomoci ohroženým dětem. Všechny informace, které nám předáváte jsou pro nás opravdu významné, často právě vy odhalíte ohrožené dítě. K vám jako k učitelům má dítě mnohdy velkou důvěru a tráví s vámi podstatnou část svého času. Proto je pro nás komunikace s vámi pro práci s ohroženým dítětem velmi podstatná.

Obě naše profese vyžadují hlavně lidský přístup a jsou o vzájemné komunikace. Proto budeme rádi, když se na nás obrátíte a vše společně začneme řešit.

Tato brožura vám může pomoci pochopit některé činnosti OSPOD a popíše situace, kdy je možné se na nás obrátit.

Vnímáme, že spolupráce v naší městské části je na dobré úrovni a přejeme si, aby i nadále pokračovala, případně se zlepšovala. Děkujeme všem zaměstnancům škol, kteří s námi doposud řešili nejeden těžký případ.

Naším společným cílem je ochrana dítěte a skrze aktivní spolupráci toho můžeme docílit.

Pracovníci OSPOD Brno – Líšeň

Pár slov úvodem...

Z dosavadních zkušeností OSPOD vyplývá, že dobrá spolupráce se školami a školskými zařízeními je více než potřebná.

Učitelé, vychovatelé, asistenti a další pracovníci škol jsou s dítětem v každodenním kontaktu a dítě tak velmi dobře znají. OSPOD často mohou poskytnout zásadní informace pro jeho práci. OSPOD z těchto informací může vyvodit další potřebné kroky pro pomoc ohroženému dítěti.

Doufáme, že naše brožura Vám pomůže a zodpoví některé vaše dotazy.

Vždy jsme rádi za jakoukoliv formu kontaktu. Proto se na nás prosím obračejte v případě potřeby. Vždy je lepší situaci daného dítěte konzultovat, než ji přehlížet a doufat, že to nějak dopadne anebo se to samo vyřeší. Mysleme prosím na to, že dítě si samo mnohdy nepomůže a neví, kam se obrátit. V tomto mu můžete být nápomocni právě vy, jelikož vás dítě zná a tráví s vámi podstatnou část svého života.

Nebud'me tedy prosím lhostejní a nezavírejme oči, před problémy děti i za cenu vystavení se rizika nepříjemné konfrontace s jeho rodiči.

Děkujeme Vám.

KONTAKTY NA PRACOVNÍKY OSPOD BRNO – LIŠEŇ

Adresa: Úřad městské části Brno – Lišeň

Jírova 2, 628 00, Brno

Email: dyorakova@brno-lisen.cz, telefon: 544 424 830

Datová schránka: u8jbv72, www.brno-lisen.cz

Kontakty na jednotlivé pracovníky naleznete na internetových stránkách v sekci Kontakty – sociální odbor.

Úřední hodiny pro veřejnost

Pondělí: 8:00 – 17:00

Středa: 8:00 – 17:00

Dostupnost pracovníků mimo úřední dny

Úterý: 8:00 – 14:30

Čtvrtek: 8:00 – 14:30

Pátek: 8:00 – 13:00

Mimo pracovní dobu je zajištěna pohotovost pro město Brno (v krizových situacích kontaktujte PČR, která bude dle nutnosti kontaktovat pohotovostního pracovníka OSPOD). Nejedná se o klíčového pracovníka daného dítěte, na místo se dostaví pracovník OSPOD, který má zrovna v tomto termínu pohotovost. Tento pracovník drží pohotovost vždy v daném týdnu pro celé území města Brna, po pevné pracovní době úřadů.

Bud'te prosím shovívaví při kontaktování pracovníka OSPOD. Může se stát, že je mimo kancelář (výchovná komise, jednání u soudu, výslechy na PČR, šetření v terénu atd.). Pracovník má vždy zastupujícího kolegu, který vám může také pomoci. Pokud ovšem naznáte, že situace může počkat, je vždy dobré řešit vše s klíčovým pracovníkem dítěte. Je dobré pracovníkovi zaslat sms nebo email, kde jen stručně popíšete, kdo jste, co potřebujete a kdy je možné vás kontaktovat (např. kdy máte přestávku, nemáte výuku atd.)

Sociální pracovník X Kurátor pro mládež

Sociálně právní ochrana dětí je poskytována všem dětem bez rozdílu věku, rasy, náboženství atd., které se nacházejí na území ČR. Jedná se o bezplatnou a nepřetržitou pomoc. Vychází především ze zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí. Tuto pomoc zajišťují pracovníci jednotlivých OSPOD po celé ČR. Zákon vymezuje dva druhy pracovníků – sociální pracovník a kurátor pro mládež.

Sociální pracovník pracuje s dětmi do 18 let věku, které mohou být pečujícími osobami nějak zanedbávané, týrané, zneužívané atd. Pracovník řeší děti, které do školy chodí například špinavé, hladové, nemají zajištěny potřeby do školy, objeví se na nich známky násilí (např. modřiny, podlitiny atd.), také děti, které projevují jakékoliv známky psychického nebo fyzického strádání. Soc. prac. řeší i děti, které rodiče záměrně neposílají do školy (u nižších ročníků často není problém u dítěte, ale u rodičů, kteří mají zajišťovat podmínky pro vzdělávání svého dítěte). Řeší také děti, kterým se rodiče rozvádějí a často jsou ve velkém rodičovském konfliktu (v tomto případě například pracovník navštíví dítě ve vaší škole atd.).

Kurátor pro mládež pracuje s dětmi do 18 let věku, které vyžadují zvýšenou pozornost. A to z důvodu: porušování zákona (trestná činnost, přestupky atd.), neplnění povinné školní docházky (záškoláctví), špatné chování vůči sobě a okolí, výchovné problémy (např. drogy atd.), útěky z domova. Kurátor spolupracuje s rodiči a dítětem na odstranění závadového chování a doporučuje především odbornou pomoc: DDÚ, SVP, lékařskou pomoc, etapedy atd.

Pro ulehčení vědy říkáme, že sociální pracovník řeší, když zlobí rodiče (špatně se starají o svoje dítě) a kurátor řeší situace, kdy zlobí především dítě.

Místní příslušnost OSPOD

OSPOD se řídí místní příslušností dle § 61, odst. 1. zákona č. 359/1999 Sb. To znamená, že pro OSPOD je důležitý trvalý pobyt dítěte (nezáleží na faktickém pobytu dítěte nebo rodičů). Náš OSPOD tedy řeší všechny děti s **trvalým** pobytům na území městské části Brno – Líšeň. Každý pracovník OSPOD Brno – Líšeň má přidělený určitý počet ulic na území Líšně. Seznam ulic a jednotlivých pracovníků naleznete na webových stránkách ÚMČ. Pokud má dítě jiné trvalé bydliště, obraťte se prosím na místně příslušný OSPOD.

OSPOD JAKO KOORDINÁTOR PŘÍPADU

OSPOD vykonává sociálně právní ochranu dítěte, čímž se rozumí zejména ochrana práva dítěte na jeho řádný vývoj, výchovu a ochranu zájmů dítěte, působí na obnovení narušených funkcí rodiny, zabezpečuje náhradní rodinné prostředí pro dítě, které nemůže být dočasně nebo trvale ve vlastní rodině. OSPOD sleduje nepříznivé vlivy působící na dítě a činí opatření k zamezení těmito vlivům. Pořádá případové konference, tvoří individuální plán ochrany dítěte. Dále rodičům pomáhá při řešení výchovných problémů u dětí. Poskytuje rodičům i dítěti poradenství v různých oblastech, týkajících se rodiny, rodinného soužití, problémů v rodině atd. Je také jmenován kolizním opatrovníkem pro dítě, pokud se rodiče rozvádějí, jedná o výživném atd. OSPOD je zodpovědný za veškeré kroky, které v případě daného dítěte činí.

Povinnost poskytovat informace

Dle § 53 zákona č. 359/1999 Sb. jsou státní orgány, další právnické osoby, zejména poskytovatelé zdravotních služeb, školy, školská a jiná obdobná zařízení, dále fyz. osoby, pokud jsou poskytovateli zdravotních služeb nebo zřizovateli škol a dalších zařízeních povinni bezplatně sdělit potřebné údaje pro poskytnutí sociálně-právní ochrany dítěte. OSPOD požaduje především informace o nezl. a jeho rodině, tak aby mohl uskutečnit potřebné kroky k ochraně dítěte. Volba a zaměření dotazů je pouze v kompetenci pracovníka OSPOD, proto Vás prosíme o zodpovězení těchto dotazů, jelikož mají svůj význam při práci s konkrétním dítětem. Jsme si vědomi Vaši časové vytíženosti, ale i přesto Vás prosíme, abyste zprávy zasílali v co nejkratším možném termínu. Ve zprávách prosíme buďte opravdu konkrétní, často jsou pro nás vaše zprávy velmi důležité, někdy i rozhodující. Chápeme, že sdělení některých informací o dítěti a rodině pro Vás může být nepříjemné, máte obavy z reakce rodičů, nicméně si prosím uvědomte, že máme společný cíl, a to je blaho a ochrana dítěte, což mu mnohdy nikdo jiný nemůže poskytnout.

Oprávnění zaměstnanců OSPOD

Zaměstnanci OSPOD jsou oprávněni navštěvovat dítě a rodinu, v místě bydliště, ve škole nebo školském zařízení, u zaměstnavatele, ve zdravotnickém zařízení atd (§52 zákona č. 359/1999 Sb.). OSPOD má právo hovořit s dítětem bez vědomí a přítomnosti rodičů. Při návštěvě dítěte ve škole má OSPOD právo s dítětem hovořit bez přítomnosti pracovníku školy. V těchto případech OSPOD potřebuje zvolit pro rozhovor neutrální prostředí, čímž je často právě škola a školské zařízení. Dítě se může na úřadu nebo v domácnosti cítit nepříjemně, a to i z toho důvodu, že ví, že rodič sedí ve vedlejší místnosti. OSPOD vždy volí způsob pohovoru tak, aby byl pro dítě co nejméně stresující. OSPOD má právo pořizovat zvukové i obrazové záznamy dítěte a prostředí (§ 8 zákona č. 359/1999 Sb.).

Naše vzájemná spolupráce

Zákon o sociálně právní ochraně dítěte předpokládá úzkou spolupráci OSPOD, škol a dalších subjektů zapojených do spolupráce. Nad některými dětmi je stanoven např. dohled OSPOD nebo dohled soudu a je tedy třeba větší součinnosti škol a dalších subjektů. Na děti s výchovnými problémy je také brán zvláštní zřetel a jsou řešeny kurátorem pro mládež.

OSPOD nemá vůči škole stanovenou oznamovací povinnost a nemůže tak poskytnout žádné informace ani na základě žádosti školy. OSPOD může pouze sdělit informace o místní příslušnosti dítěte a zda je dítě v evidenci zdejšího OSPOD.

Kdy nás můžete kontaktovat?

OSPOD má být především pomocník pro dítě a jeho rodinu, nejen represivním orgánem. Na OSPOD se obraťte v případech, kdy máte podezření, že Váš žák je nějakým způsobem ohrožen na zdraví a životě, jeví známky týrání, zneužívání nebo zanedbání.

OSPOD je možné kontaktovat tehdy, pokud byly vyčerpány veškeré možnosti školy u konkrétního problému týkajícího se vzdělávacích potřeb dítěte či problémů, které souvisí se vzděláváním dítěte ve škole.

Nejvhodnější se nám opět jeví přístup založený na vzájemné komunikaci.

Do kompetencí OSPOD např. nespadá řešení prospěchu dítěte, nedostatečná domácí příprava, toto je nutné primárně řešit s rodiči a až poté, co vyčerpáte veškeré Vaše možnosti, tak kontaktovat OSPOD.

JAK POSTUPOVAT ..... ANEB CO DĚLAT, KDYŽ...

Rodič si nevyvedl dítě – v první řadě je třeba spojit se s rodiči, příbuznými nebo jinými blízkými osobami dítěte, pokud jsou Vám známy. Pokud nejste úspěšní, kontaktujte PČR, která navštíví domácnost a zjistí, zda je někdo doma nebo také zjistí, zda se rodičům něco nestalo. Pokud se PČR nepodaří zkontaktovat rodiče či příbuzné, je přivolán pohotovostní OSPOD, který situaci začne řešit. Pokud se nepodaří najít žádnou osobu, která je ochotna si dítě převzít, dítě je umístěno do ŽDVOP.

Pokud je dítě agresivní, nevladatelné, má záchvat vzteku – v těchto případech je třeba nejdříve kontaktovat rodiče, kteří si dítě musí neprodleně vyvést. Někdy je ovšem třeba jednat okamžitě a je třeba vyzoomět linku 155, kdy RZS převezme dítě do nemocnice. Pokud dítě někoho cíleně napadlo, je třeba také vyzoomět PČR, která si dítě převezme a situaci bude řešit.

Dítě je pod vlivem alkoholu, omamných látek – je nutné opět kontaktovat rodiče, kteří si dítě musí převzít. Pokud je stav dítěte vážný, je nutné neprodleně volat linku 155 a dítě nechat odvést do nemocnice. Pokud je dítě agresivní a ohrožuje okolí, přivolejte i PČR. OSPOD nemá právo provádět testy na drogy.

Rodič si vyvedává dítě a je pod vlivem omamných látek nebo alkoholu – pokud se domníváte, že rodič je pod vlivem nějaké návykové látky, kontaktujte PČR, která provede u rodiče testy. V žádném případě dítě rodiči nepředávejte. V praxi se často stává, že škola na OSPOD zavolá až v dalších dnech, že rodič byl pod vlivem, ale dítě mu bylo předáno. Poté škola požaduje ihned sjednání nápravy a řešení situace. OSPOD ovšem nemůže nic dělat, jelikož již uběhla delší doba a rodič již může být v pořádku a situaci bude popírat. OSPOD nebude mít žádné důkazní prostředky, jelikož u situace nebyl přítomen a u rodiče neproběhla žádná zkouška na přítomnost OPL. OSPOD nemá právo ani rodiče testovat na OPL, toto může pouze PČR.

Doprovod do škol – OSPOD v žádném případě nedoprovází děti do školských zařízení. Toto je pouze v kompetenci rodičů. OSPOD ani není povinen doprovázet rodiče na jednání do škol, toto je opět zodpovědnost rodičů.

Podezření na násilí – pokud na dítěti zpozorujete jakékoliv známky fyzického násilí, je Vaší povinností to nahlásit na OSPOD. Ve zprávě uveďte co nejpřesnější popis zranění a místa zranění, není nikdy od věci zranění vyfotit (pokud se lze s dítětem domluvit). Co nejpodrobnější zápis je klíčový.

Dítě bylo hospitalizováno – nejčastěji na psychiatrii. Informace po skončení hospitalizace Vám mohou sdělit pouze rodiče dítěte. Nevylučuje se i možnost, že informace poskytne samo zařízení, pokud rodiče udělili souhlas. OSPOD Vám nemůže sdělit informace o hospitalizaci dítěte, i když jsou součástí spisové dokumentace. Poskytování informací ze strany OSPOD se řídí přísnými pravidly.

Dítě se chová nevhodně mimo školu – většina škol neřeší, jak se dítě chová mimo školu. Za dítě také nenese zodpovědnost mimo vyučování. Toto je tedy na vyhodnocení dané školy, zda s žákem jeho nevhodné chování chce řešit nebo ne. Toto chování dle jeho charakteru je možné hlásit na PČR.

Podezření na užití OPL u zletilého žáka – OSPOD pracuje s dětmi do 18 let. V případě zletilého žáka je nutné kontaktovat rodiče nebo přímo PČR.

Skryté záškoláctví – jedná se o situaci, kdy má dítě vysokou absenci, která je omluvená (nejčastěji rodičem nebo lékařem), děje se tak i v kratších časových intervalech (např. za 3 měsíce má dítě absenci 180 h atd.). Jsou i případy důvodné vysoké absence (operace, hospitalizace v DPN atd.), tyto absence prosím na OSPOD nehláste. V opačném případě postupujte jako u řešení neomluvené absence. Prosíme o včasné hlášení těchto případů, situace se dá lépe řešit, a dítě pak nemusí zbytečně opakovat třeba celý ročník.

Co OSPOD NEŘEŠÍ – OSPOD neřeší přestupky proti školskému zákonu, pokud fyz. osoba jako zákonný zástupce:

- nepřihlásí dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání dle § 34a odst. 2 cit. zákona,
- nepřihlásí dítě k zápisu k povinné školní docházce podle § 36 odst. 4 cit. zákona.

Další vymezení pravomocí OSPOD

Dítě jako jednotlivec – OSPOD chrání nejlepší zájem dítěte a jeho rodiny. V kontextu spolupráce se školami to znamená, že OSPOD je povinen chránit zájem konkrétního dítěte, nikoliv zájem všech ostatních dětí. OSPOD nechrání kolektiv dětí ve třídě/šколе.

Rodičovské kompetence – primární odpovědnost za výchovu dítěte mají vždy rodiče. Každá rodina má právo si řešit situaci nejprve sama. OSPOD neslouží k tomu, aby děti vychovával nebo jim suploval rodiče. Např. v situaci, kdy se chování žáka zhoršuje, ale rodiče se školou spolupracují a využívají další odborné pomoci, OSPOD nemá kompetence nijak zasahovat, rodičům může pouze poskytnout další odborné poradenství a doporučit další odborníky.

§ 31 školského zákona – dítě v těchto případech není automaticky zavedeno pod § 6 jako ohrožené a není vzato do evidence OSPOD. V těchto případech je nutné dobře popsat celou situaci a prostředky, které škola využila.

Podání návrhu na ÚV u dítěte – OSPOD není represivním orgánem a ústavní výchova není sankčním opatřením a nemá sloužit jako potrestání dítěte za jeho chování ve škole. ÚV se stanovuje pouze v krajních případech a při přímém ohrožení dítěte ze strany rodiny.

Inkluzivní vzdělávání dětí – OSPOD nemá právo jakkoliv zasahovat do rozhodnutí o inkluzi dítěte.

Rodiče – nižší kompetence rodičů nebo nižší materiální zabezpečení rodiny automaticky neudává nutnost vedení na OSPOD. Nelze ani předpokládat autoritativní zásah do rodiny ze strany OSPOD.

Možnosti spolupráce s OSPOD

Oznamovací povinnost – školám, školským zařízením a dalším jmenovitě uvedeným subjektům je zákonem o sociálně-právní ochraně dětí uložena povinnost oznámit orgánu sociálně-právní ochrany dětí podezření z poškozování zájmu dítěte bezprostředně po zjištění skutečností, které tomu nasvědčují. Po vašem oznámení OSPOD vždy situaci důkladně prověří, a poté může dítě vyhodnotit dle § 6 zák. 359/1999 Sb. jako dítě ohrožené a zařadit ho do evidence. V případě úkonů, které spadají do oblasti sociálně-právní ochrany dítěte, se informace o dítěti předávají bez souhlasu subjektu (zákonných zástupců, zletilého dítěte) na základě ustanovení § 5 odst. 2 písm. a) a na základě § 9 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Účast na výchovné komisi – na vaši žádost se pracovník OSPOD může účastnit výchovné komise, aby rodině poskytl poradenství a případnou podporu.

Případové konference – OSPOD v náročných případech svolává případovou konferenci, kdy vás může požádat o účast. Jedná se vždy o setkání rodiny, odborníků ke společnému zhodnocení situace dítěte a nastavení dalších kroků pro spolupráci. Často je využívána u rodin, kde hrozí odebrání dítěte. Účast přizvaných osob na případové konferenci je považována za jiný úkon v obecném zájmu, při kterém vzniká povinnost zaměstnavatele uvolnit zaměstnance k účasti na tomto jednání a účastněným osobám vzniká právo na náhradu mzdy nebo na náhradu ušlého výdělků obdobně jako v případě účasti na jednání komise pro sociálně-právní ochranu dětí. Účast na případové konferenci je dobrovolná. Školy a školská zařízení by však měly poskytovat součinnost při realizaci případových konferencí vysláním zástupce (zástupců) školy, resp. školského zařízení, který je nejlépe obeznámen s případem dítěte, v případě školy zároveň zástupce, který se aktivně podílí na jeho vzdělávání (např. třídní učitel).

ODKAZY PRO INSPIRACI

- ❖ WWW.NEVYPUSTDUSI.CZ - infografiky pro učitele na téma duševní zdraví žáků, nabídka kurzů atd. Mobilní aplikace Nepanikař pro děti.
- ❖ WWW.SANCEDETEM.CZ - odborné články na různá témata týkající se rodičovství, dětí, OSPOD atd.
- ❖ [www.tezkahlava.cz](http://WWW.tezkahlava.cz) - informace pro děti, pedagogy i rodiče z oblasti duševního zdraví dítěte.
- ❖ www.anabell.cz - organizace řešící poruchy příjmu potravy.
- ❖ www.ditekrize.cz - odborné články, poradenství, infografika zaměřené na dítě v krizi.
- ❖ www.linkabezpeci.cz - zajímavý podcast na různá témata ohledně dětí.

